Liikenne- ja viestintävaliokunta 10.12.2018
Eduskunta

- **Komission työohjelma 2019; E 92/2018 vp**
- **Suomen EU-puheenjohtajuuskausi 2018; neuvoston 18 kuukauden ohjelma 1.1.2019 – 30.6.2020 (ns. trion ohjelma); E 93/2018 vp**
- **Liikenne- ja viestintäministeriön tavoitteet komission viisivuotissuunnitelmaan vaikuttamiseksi**

Liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt liikenne- ja viestintäministeriöltä asiantuntijalausuntoa valtioneuvoston selvityksistä, jotka koskevat komission työohjelmaa 2019 (E 92/2018 vp) ja neuvoston 18 kuukauden ohjelmaa (EU 93/2018 vp).

Komission työohjelma 2019

Liikenteen ja viestinnän osalta komission vuoden 2019 työohjelmassa pääpaino on annettujen ehdotuksien sopimisessa ennen Euroopan parlamentin vaaleja eli kymmenen painopistealueen tuloksissa. Painopistealueista liikenteen ja viestinnän asioita on erityisesti digitaalisten sisämarkkinoiden painopisteessä ja ilmastopolitiikan painopisteessä. Keskeisiä käsittelyssä olevia ehdotuksia ovat muun muassa liikkuvuuspakettien I-III ehdotukset, Verkkojen Europpa- asetusehdotus osana monivuotista rahoituskehystä, sähköisen viestinnän tietosuoja-asetusehdotus, kyberturvallisuusasetus ja kesäaikadirektiivin muutos.

Vuoden 2019 alkupuolella on odotettavissa vielä ehdotus koskien merenkulun MRV-asetuksen uudistamista (Asetus (EU) N:o 757/2015 meriliikenteen hiilidioksidipäästöjen tarkkailusta, raportoinnista ja todentamisesta). Lisäksi lähiaikoina on odotettavissa WRC19-radiotaajuuskonferenssiin liittyvä neuvoston ehdotus EU:n yhteisistä kannoista.

Vuoden 2018 jälkimmäisellä puolikkaalla on annettu eräitä aloitteita, jotka liittyvät osin liikenne- ja viestintäministeriön sektoriin, muun muassa asetusehdotus koskien Euroopan kyberturvallisuuden osaamiskeskusta ja koordinaatiokeskuksia. Komissio on myös 5.12. antanut toimintasuunnitelman koskien disinformaation torjuntaa sekä suunnitelman tekoälyn kehityksestä Euroopassa.

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää komission työohjelman 2019 tavoitetta sopia käsittelyssä olevat aloitteet ennen Euroopan parlamentin vaaleja tarkoituksenmukaisena lähtökohtana. Huomioitavaa on kuitenkin Suomea edeltävän puheenjohtajan Romanian varsin lyhyt aika viedä neuvotteluja päätökseen ennen vaaleja. Näin ollen odotettavissa on, että Suomen puheenjohtajuuskaudelle jää auki olevia aloitteita. Suomi pyrkii puheenjohtajuuskaudellaan saattamaan auki olevien aloitteiden neuvottelut loppuun.

Neuvoston 18 kuukauden ohjelma 1.1.2019-30.6.2020 (ns. trion ohjelma)

Tulevat peräkkäiset puheenjohtajamaat Romania, Suomi ja Kroatia ovat sopineet yhteisestä neuvoston tulevasta toimintaohjelmasta. Ohjelma hyväksytään yleisten asioiden neuvostossa 11.12.2018. Trio-ohjelma on ylätasoinen ja se on jaettu viiteen painopisteeseen: 1) työllisyys, kasvu ja kilpailukyky; 2) kansalaisten voimaannuttaminen ja suojelu; 3) energia- ja ilmastopolitiikka; 4) vapaus, turvallisuus ja oikeus sekä 5) EU vahvana globaalina toimijana. Huomioiden trion puheenjohtajuuskausille osuva institutionaalinen taitekohta on ohjelma laadittu hyvin tiiviiksi ja yleisluontoinen.

Liikenteen ja viestinnän asiat liittyvät erityisesti työllisyyden, kasvun ja kilpailukyvyn painopisteeseen sekä energia- ja ilmastopolitiikan painopisteeseen. Tavoitteena on digitaalisen aikakauden sisämarkkina, joka edistää kilpailukykyä, innovaatiota ja kestävyyttä. Tavoitteena on edistää digitaalista taloutta, data- ja alustataloutta, digitaalista infrastruktuuria ja tekoälyn kehittämistä. TEN-T-liikenneverkon sekä digitaalisten yhteyksien kehittäminen on tärkeää sisämarkkinoiden edistämiseksi. Ohjelmassa nostetaan esille myös kesäaikaa koskevan direktiivin muutosehdotuksen käsittely.

Energia- ja ilmastopolitiikan osalta trio-ohjelmassa nostetaan esille muun muassa komission liikkuvuuspakettien ilmastoon liittyvät aloitteet. Käsittelyssä olevien lainsäädäntöaloitteiden lisäksi ohjelmassa nostetaan esille komission 28.11. julkaistu pitkän tähtäimen päästövähennysstrategia, joka käsittelee myös liikenteen päästöjä.

Lisäksi trio-ohjelmassa nostetaan esille myös monivuotinen rahoituskehys, jonka neuvotteluihin ja valmiiksi saattamiseen triomaat ovat sitoutuneet. Liikenteen ja viestinnän osalta keskeinen on Verkkojen Eurooppa -väline.

Liikenne- ja viestintäministeriön katsoo trio-ohjelman sisältävän liikenteen ja viestinnän osalta keskeisimmät painopisteet seuraavalle 18 kuukaudelle. Suomen puheenjohtajuuskauden tavoitteisiin, auki olevien aloitteiden osalta, vaikuttaa keskeisesti Romanian puheenjohtajuuskaudella käsiteltävien aloitteiden edistyminen. Arvioiden mukaan aloitteita jää liikenne- ja viestintäsektorilla käsiteltäväksi myös Euroopan parlamentin vaalin jälkeen Suomen puheenjohtajuuskaudelle. Varsinaisten aloitteiden käsittelyn loppuun viemisen lisäksi, Suomi pyrkii edistämään painopisteissä esitettyjä kokonaisuuksia järjestämällä useamman seminaarin sekä kokouksen aiheista.

Liikenteen ja viestinnän tavoitteet tulevan komission viisivuotissuunnitelman osalta

Liikenne- ja viestintäministeriö on laatinut alustavan EU-vaikuttamissuunnitelman komission tulevaan viisivuotissuunnitelmaan. Liikenne- ja viestintäministeriön politiikkatavoitteita tarkastellaan neljän kokonaisuuden kautta: ilmasto, verkot, tieto ja palvelut. Tavoitteena on saada komission tulevaan viisivuotisohjelmaan sisällytettyä liikenne- ja viestintäministeriön keskeisiä pidemmän aikavälin tavoitteita. Tavoitteiden katsotaan edistävän Suomen sekä EU:n kilpailukykyä ja edesauttavan kansalaisten etujen toteutumista.

Ilmasto

Suomi on sitoutunut Pariisin ilmastosopimuksen täytäntöönpanoon. Suomen liikennesektorin ilmastotavoitteena on vähentää kasvihuonekaasujen määrää 50% vuoden 2005 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Pidemmällä aikavälin tavoitteena on hiilivapaa liikenne. Pidemmän aikavälin päästövähennysten osalta tulisi käydä keskustelua strategiasta, jolla EU:ssa pyritään asettamaan takaraja nollapäästöisestä liikenteestä. Lisäksi komission tulevalla viisivuotiskaudella tulisi panostaa vaihtoehtoisten polttoaineiden jakeluinfrastruktuurin kattavuuteen sekä päivittää kuluttajainformaatiota koskeva sääntely.

Verkot

Euroopan laajuiset TEN -verkot helpottavat rajat ylittäviä yhteyksiä, lujittavat taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta sekä edistävät kilpailukykyisemmän sosiaalisen markkinatalouden luomista ja ilmastonmuutoksen torjuntaa. On tärkeää saada TEN-T ydinverkko valmiiksi tavoitevuoteen 2030 ja kattava verkko vuoteen 2050 mennessä. Taajuuksien osalta on keskeistä uusien, erityisesti nykyistä korkeampien, taajuuksien osoittaminen langattomalle laajakaistalle, ja niiden käyttöönotto unionissa nopealla aikataululla. Tämä parantaa saatavuutta ja suuria siirtonopeuksia. Matalampia taajuusalueita tulee puolestaan osoittaa mobiilikäyttöön 5G:n perustaksi tarvittavan laajan peiton aikaansaamiseksi. Lisäksi nähdään tärkeänä sähköisen viestinnän sääntelyn tarkastelua norminpurun ja uusien palveluiden innovointimahdollisuuksien näkökulmasta.

Tieto

Digitaaliset palvelut ja liiketoiminnan kehitys perustuvat datan tehokkaalle hyödyntämiselle. Datatalouden kehittäminen lisää kasvua, työllisyyttä ja innovaatioita sekä lisää globaalin datatalouden ihmiskeskeistä painotusta. EU:n puitteissa digitalisaation edistämiseen liittyvää työtä on tehty erityisesti toimeenpanemalla vuonna 2015 julkaistua digitaalisten sisämarkkinoiden strategiaa. Työtä tulee jatkaa ja kunnianhimon tasoa nostaa rakentamalla kestävää, kilpailullista ja ihmislähtöistä EU:n datataloutta, jonka tulee perustua tiedon laajaan saatavuuteen ja käyttöön yksilöiden oikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen. Datan turvallista hyödyntämistä silmällä pitäen tulee digitaalisen yhteiskunnan rakentua vahvalle luottamukselle. Tärkeää on huomioida myös sähköisen viestinnän luottamuksellisuus, sillä käyttäjien tulee voida luottaa näiden digitaalisen jalanjäljen vastuulliseen käsittelyyn kaikessa toiminnassa.

Automaation edistäminen on keskeinen keino edistää Suomen ja koko EU:n kilpailukykyä osana globaalia datataloutta. Automaatio edistää myös liikenteen turvallisuutta ja tehokkuutta sekä ympäristö- ja ilmastotavoitteiden saavuttamista kaikissa liikennemuodoissa. EU:n päätöksenteolla on keskeinen merkitys turvallisuutta lisäävien automaatioratkaisujen (tuotteet ja palvelut) sisämarkkinoiden synnyttämiseksi sekä näiden ratkaisujen yhteentoimivuuden varmistamiseksi. Keskeistä on turvata automaation edellyttämät kattavat, nopeat, yhteentoimivat, yleiskäyttöiset, toimintavarmat ja luotettavat viestintäyhteydet sekä paikannuspalvelut Euroopassa.

Palvelut

Luotettavat ja asiakaslähtöiset palvelut ovat yhteiskunnan toimivuuden ja kilpailukyvyn selkäranka. Liikenne- ja viestintäministeriön pyrkimyksenä on edistää EU:n laajuisen palvelumarkkinan syntymistä ja Mobility as a Service –konseptia (MaaS). MaaS:in edistäminen vaatii yhtäältä toimivia liikennemarkkinoita sekä toisaalta tiedon hyödyntämistä. Liikenne- ja viestintäministeriön näkemyksen mukaan jakamis- ja alustatalouden palvelut ovat tärkeä osa tulevaisuuden liikennejärjestelmää. Digitaalisten palvelujen tarjoajien moninaistuminen on toivottava kehityssuunta. Viestinnän ja median palveluiden osalta lähtökohtana tulee olla loppukäyttäjän etu eli mahdollisuus palveluiden edulliseen ja monipuoliseen käyttöön sekä tiedon saatavuuteen sijainnista riippumatta.